Український католицький часопис

МІСІОНАР

Рік заснування 1897 № 3 (77) березень 1999

ПОПОВНІТЬ ВАШІ КНИЖКОВІ ПОЛИЦІ НОВИМИ КНИГАМИ ВИДАВНИЦТВА «МІСІОНЕР»:

о. Патрикій Пащак, ЧСВВ. ***Про Боже і людське:*** **вибрані теми до радіопередач.**

Довголітній протоігумен Провінції отців Василіян у США виявив не тільки організаторські здібності. Він зарекомендував себе і як **релігійний публіцист.** Про це засвідчує пропонована книга, яка містить роздуми і релігійні повчання. Вони зібрані у кількох розділах і охоплюють період 70-их–80-их років, о. П. Пащак подав свій коментар різноманітних подій нашого церковного і суспільного життя. Видатний журналіст у діаспорі Іван Кедрин зазначив, що роздуми та повчання о. Патрикія є своєрідним документом часу. У них відображено події та настрої української громади в США. Книга зацікавить широкі кола читачів.

о. Василь Мендрунь, ЧСВВ. ***Побійна гора:*** **поезії.**

Вислужений протоігумен отців Василіян в Україні, відомий проповідник, нині магістр Крехівського новіціяту отців Василіян, проявив своє друге покликання – **поетичне.** Про літературну майстерність цього автора засвідчують різноманітні поезії, зокрема на християнсько-релігійну тематику, де є не тільки художня інтерпретація діянь Христа, життєвого шляху Пресвятої Богородиці, а й реалії світського життя – спомини про батька й матір, роздуми над людським буттям тощо. Також о. Василь оригінально написав свої дидактичні (повчальні) вірші, які просякнуті щирими почуттями. У його поезіях про дітей і для дітей, з якими доводиться часто спілкуватися, відлунюється ніжність. Автор користувався розмаїттям строфічних форм: класичний сонет, октава, тріолет, двовірш та ін. Ця гарно ілюстрована книга зі змістовною передмовою поета П. Шкраб'юка приверне увагу не тільки шанувальників поетичного слова, а й широкий загал.

Ці та інші книги видавництва «Місіонер» можна придбати при василіянських церквах св. Онуфрія та св. Андрія у м. Львові, а також при монастирях отців Василіян в Україні.

* * *

Щомісяця купуйте часописи «Світло» та «Місіонар»!

СЛОВО РЕДАКТОРА

Очікуючи весну, а в ній найбільшого християнського празника Великодня, готуємось до нього постом і молитвою. Читайте в цьому номері дві невеличкі статті про піст. В них знайдете корисні вказівки і поради, як слід провести їх в життя.

Жителів міста Львова та околиць просимо взяти участь у хресному ході, якій відбудеться у Хрестопоклінну неділю 14 березня. Продовжуємо публікувати розважання про молитву Господню. Вони стануть у нагоді катехитам і всім вірним.

Роздуми над Євангелією «Слово життя» впроваджують нас у пасхальну містерію. До Пасхи Господньої слід підготуватись всім християнам доброю і святою сповіддю. Читайте про це в статті о. М. Батога, ЧСВВ і о. Р. Каспришина. В рубриці «З життя Церкви» читайте про гарний приклад душпастирської діяльності в Італії та про товариство медиків-християн у Львові. При церкві св. Андрія у Львові організовуються також подібні товариства педагогів, юристів та урядовців. Вітаємо з номінацією на єпископа о. Кіра Стоянова.

Читайте також про можливість заснування монастиря отців Трапістів в Україні. У зв'язку з ювілеєм 2000-ліття християнства започатковуємо нову рубрику про Римських Архиєреїв.

Священикам даємо можливість придбати наш часопис та інші релігійні книги за інтенції.

Пропонуємо вам прочитати продовження статтей про священичу родину Лисків та про кобзарів.

На молодіжній сторінці молода читачка зі Львова ділиться гарним досвідом духовного вечора для майбутніх наречених.

Дитяча сторінка пропонує два матеріали, які допоможуть нашим наймолодшим читачам підготуватися до світлого празника Воскресіння Христового і навчитися дякувати Богові за дар прекрасної природи.

В некролозі читайте про жертвенного священика о. Ігоря Стеця. Моліться за нього, як і за всіх померлих, бо Великий Піст – найбільш сприятливий для цього час.

о. Йосафат ВОРОТНЯК, ЧСВВ

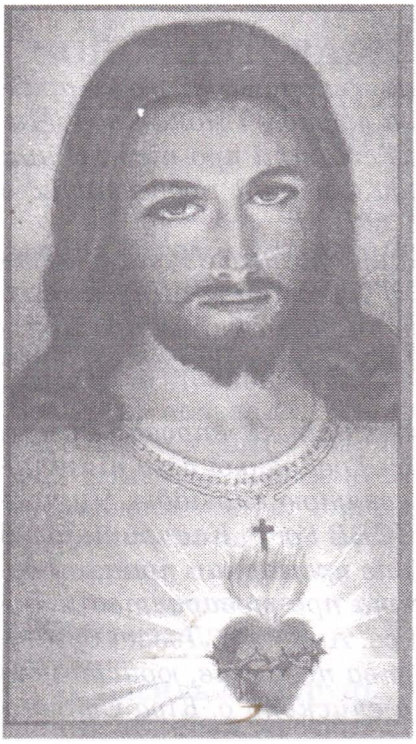

Ось Серце, що так дуже полюбило людей...

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

О, Божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміром, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш у Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й витривалість у терпіннях нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за Святішого Отця Папу Римського, за святу Церкву, за навернення грішників та у всіх намірах Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву та Україну!

Святий Йосифе, Покровителю і Заступнику приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас!

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколаю, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас!

НАМІР АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ:

(Поблагословлене Святійшим Отцем)

Загальний: ЩОБ ЗГІДНО З ВЕЛІННЯМ БОЖИМ ХРИСТИЯНИ СПРИЯЛИ ПОСТУПОВОМУ ЗМЕНШЕННЮ ФІНАНСОВОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ БІДНИХ КРАЇН.

Більш як половина країн світу, в тому числі і наша, чим раз більше відчуває таку проблему, як заборгованість.

Складається таке сумне становище, що весь національний дохід йде на самі лише проценти – пеню. Тим часом борг залишається і часто ще зростає. Молімося за те, щоб позикодавачі змило-

сердилися над своїми боржниками за прикладом наверненого Закхея, який половину свого майна роздав бідним. Тим, кого скривдив, він повернув учетверо.

Місійний: ЩОБ ЦЕРКВИ В АЗІЇ ВІДВАЖНО І ВІДВЕРТО ПРОПОВІДУВАЛИ ЄВАНГЕЛІЄ У СПОСІБ НАЙБІЛЬШ СПРИЯТЛИВИЙ МІСЦЕВОМУ НАСЕЛЕННЮ.

Хоча колиска Церкви Христової була в Азії в першому тисячолітті і там процвітала, та нині християни на цьому континенті у меншості. Переважають східні релігії – індуїзм, конфуціанство, іслам та ін. Молімося за те, щоби християни, хоча в нехристиянському середовищі, пристосовувались до місцевої культури і відважніше й переконливіше проповідували Євангеліє, живучи ним.

Місцевий: ЩОБ ХРИСТИЯНИ УКРАЇНИ РОЗУМІЛИ ПІСТ ЯК ЗАСІБ ДУХОВНОГО ЗБАГАЧЕННЯ І РАДО ПРАКТИКУВАЛИ ЙОГО.

Піст слід розуміти як корисну і конечну практику, тобто змагання за перевагу духовних цінностей над матеріальними. Нелегко людям, зокрема, молодим, зрозуміти, чому мають відмовитися від гучної забави, алкоголю, смачних страв та ін. Молімося, щоби всі зрозуміли: шляхом відречення від тілесної насолоди з любові до Бога та ближніх духовно збагачується кожна людина, яка постить (відрікається) і навіть ціле суспільство стає добріше, людяніше.

Покровитель на березень – св. ВЕНЕДИКТ, 14(27)

Народився він у центральній Італії. Батьки його були заможними. Навчався у Римі, студіюючи право. Згодом став правником. На 20 році життя покидає світ і втікає у гори. Поселився у печері на горі Субіяко. Св. Венедикт був учнем богомільного монаха Романа. У самотній печері його побратимом став крук. До нього їжу подавали кошиком. Печеру почали відвідувати багаті і бідні люди, які втікали від світу. Їх приваблювала святість і творення чуд, якими Бог прославляв свого слугу. Св. Венедикт зорганізував життя богопосвячених осіб під гаслом: "Ora et labora" ("Молися і працюй"). За прикладом св. Василія він хотів, щоб його монахи жили у спільноті, а не були пустельниками. Невдовзі зусиллями Святого збудували 12 монастирів, в кожному з яких жило 12 монахів. 30 років опісля св. Венедикт перебрався з Субіяко до гори Кассіно, де і до сьогодні діє славний венедиктинський монастир Монте-Касіно. Життя монахів проходило у молитвах, науці і праці. Мав він сестру-близнючку на ім'я Схолас-

тика, яка під його проводом стала засновницею сестер Венедиктинок. Помер 14 березня 550 року в опінії святості. Невдовзі після смерті Церква проголосила Венедикта Святим.

Венедиктинський Чин відомий своїм вкладом у розвиток європейської культури. Отці Венедиктинці були у Львові до початку Другої світової війни. Також у цьому місті зберігся монастир сестер Венедиктинок.

НАМІР АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ:

Загальний: ЩОБ ХРИСТИЯНИ ЦІЛОГО СВІТУ СЛОВОМ І ПРИКЛАДОМ ВІДВАЖНО ВИЗНАВАЛИ СВОЮ ВІРУ У ВОСКРЕСЛОГО ХРИСТА, СПРИЯЮЧИ ПОБУДОВІ СУСПІЛЬСТВА ЛЮБОВІ.

Місійний: ЩОБ У КРАЇНАХ АФРИКИ ЦЕРКВА ЗДІЙСНИЛА СВОЮ МІСІЮ ПРИМИРЕННЯ БРАТЕРСТВА І МИРУ.

Місцевий: ЩОБ УСІ ВИНУВАТЦІ МОРАЛЬНОГО ЗАНЕПАДУ НАШОГО НАРОДУ РІШУЧЕ І ВІДВАЖНО НАВЕРНУЛИСЯ І СПОВІДУВАЛИ ХРИСТИЯНСЬКУ МОРАЛЬ.

Покровитель на квітень – св. МЕТОДІЙ, 19 (6).

НАМ ПИШУТЬ

Слава Ісусу Христу!

Складаю щиру подяку нашій Небесній Матінці Марії, Господу Ісусу Христу, св. ап. Юді Тадею за великі ласки-добродійства, даровані моїй родині, а, особливо, внучці Марії, яка успішно склала вступні іспити до Львівського держуніверситету і тепер є студенткою.

Нехай цей лист вдячності буде ще більшим заохоченням ревної молитви до Ісуса Христа, Матері Божої, всіх святих. Маймо певність і довіру. Коли будемо стукати, – то відчинять!

Михайлина ПАРТИКА, член Апостольства Молитви

"СЛОВО ЖИТТЯ"

"Я – воскресіння і життя!" (Ів 11, 25).

Ісус сказав ці слова з нагоди смерті Лазаря з Витанії, якого Він воскресив четвертого дня після смерті. У Лазаря було дві сестри – Марта і Марія. Марта, як тільки побачила, що наближається Ісус, вибігла йому назустріч і сказала: "Господи, якби ти був тут, – мій брат не вмер би!" Ісус їй відповів: "Твій брат воскресне". Марта відповіла: "Знаю, що воскресне в останній день". А Ісус відрік: "Я – воскресіння і життя. Хто в мене вірує, той навіть і вмерши – житиме. Кожен, хто живе і в мене вірує, – не вмре повіки".

"Я – воскресіння і життя".

Ісус хоче дати зрозуміти, ким він є для людини. Ісус має найдорогоцінніше добро, якого тільки можна бажати. Це – життя вічне. Якщо ви читали Євангеліє від Івана, то, напевно, знайшли такі Ісусові слова: "Як Отець має життя у собі, так і синові дав, щоб життя мав у собі" (Ів 5, 26). Через те, що Ісус має Життя, може його передавати.

"Я – воскресіння і життя".

І Марта також вірить у воскресіння мертвих, тобто в останній день. "Знаю, що воскресне дня останнього".

Але Ісус своїм дивовижним твердженням: "Я – воскресіння і життя", – дає їй зрозуміти, що не повинна чекати до кінця світу, щоб надіятися на воскресіння із мертвих. Вже тепер, у часі теперішньому, для усіх вірних він є тим божественним, неосяжним, вічним Життям, яке ніколи не згасне.

Якщо Ісус є в тобі, не помреш повіки. Це Життя у християнині подібне до життя воскреслого Христа, який повністю відображав небесний спосіб життя.

І це надзвичайне Життя, що вже існує також і в тобі, у повноті проявиться в день останній, коли усім своїм єством братимеш участь у майбутньому воскресінні.

"Я – воскресіння і життя".

Ісус, звичайно, цими словами не заперечує існування фізичної смерті. Але вона не означає втрату справжнього Життя. Смерть, якої боїшся, для тебе, як і для всіх, залишиться особливим досвідом. Але вона не означатиме більше відсутність сенсу існування, вона більш не буде абсурдом, поразкою життя, твоїм кінцем. Смерть для тебе реально не буде більше смертю.

"Я – воскресіння і життя".

А коли народилось у тобі те Життя, що не вмирає? Під час св. Тайн хрещення і миропомазання. В них, хоч і як смертна людина, ви отримали від Христа життя безсмертне. Саме у цих св. Тайнах ви отримали Святого Духа. Він є тим, який воскресив Ісуса.

А умова для отримання цих тайн – це ваша віра, про яку заявили через своїх хресних батьків. Насправді Ісус під час чудесного воскресіння Лазаря, звертаючись до Марти, заявив: **"Хто в мене вірує, той навіть і вмерши – житиме" ... "Віриш тому?"** (Ів 11, 26).

"Вірити" у цьому випадку – це справа дуже серйозна і дуже важлива. Вона не означає лише приймати правди, об'явлені Ісусом, але з'єднатися з ними усім своїм єством.

Для того, щоб мати це життя, кожен з вас повинен сказати своє "ТАК" Христові. Це означає узгіднити своє життя з його словами, з його заповідями, тобто жити ними. Ісус це підтвердив: "Хто моє слово берегтиме, повіки не побачить смерті" (Ів 8, 51). А узагальнення Ісусових заповідей – це любов.

Отож, ти не можеш не бути щасливим, в тобі є Життя!

"Я – воскресіння і життя".

В час, коли готуємось до святкування Великодня, зробімо у собі цю докорінну переміну, яку потрібно завжди відновляти, прямувати до смерті нашого "я", щоб Христос-воскреслий жив в тобі вже від тепер.

К'яра ЛЮБІХ

"ОТЧЕ НАШ" – МОЛИТВА, ЯКОЇ НАС НАВЧИВ ГОСПОДЬ

(Продовження. Початок у № 12 за 1998 р. та у №№ 1, 2 за 1999 р.)

"Нехай буде воля твоя..."

Воля нашого Отця є такою, "щоб усі люди спаслися і прийшли до розуміння правди" (1 Тим 2, 3-4). Він виявляє своє довготерпіння, бо не хоче, щоб хтось загинув, як пише св. апостол Петро (див. 2 Пт 3, 9).

"Нехай буде воля твоя..." – це прохання слід розуміти таким чином: *"Щоб увійти до небесного Царства, ми повинні виконувати Божу волю"*. Просимо у Господа ласки, щоб ми завжди чинили згідно з Його волею.

Прикладом покірного виконання волі Небесного Отця для нас є сам Ісус Христос, Син Божий. Прийшовши у цей світ, Ісус сказав: **"Ось іду, щоб учинити Твою волю, Боже"**. У молитві Ісуса на Оливній горі міститься цілковите покладання на волю Божу: **"Отче, якщо хочеш, віддали від мене цю чашу, однак хай не моя, а твоя буде воля!"** (Лк 22, 42). Ось чому Ісус "дав себе самого за гріхи наші за волю Бога" (Гал 1,4). Силою тієї волі ми освячуємося, поєднуючись з Богом у Пресвятій Євхаристії.

У цьому проханні ми просимо Отця, щоб з'єднав нашу волю з волею Його Сина. Це потрібно для того, аби ми виконували Його спасительний задум. Ми з Христом єднаємося духом, щоб досконало виконувати волю Отця як на землі, так і на небесах. Завдяки молитві ми можемо "пізнати, яка є воля Божа", отримати витривалість, щоб її виконати.

"Хліб наш насущний дай нам сьогодні..."

У цьому проханні ми просимо Господа дати нам все необхідне для матеріального життя. Без хліба ми не можемо продовжувати тілесне життя.

У проханні про хліб розуміємо не лише продукти харчування, але й всі інші засоби для щоденного життя. Бог промовив до Адама, виганяючи його з раю: **"В поті чола твого будеш їсти хліб"**, тобто, важкою працею будеш здобувати для себе засоби для земного життя. Також це прохання слід розуміти християнинові так: треба вдовольнятися найпотрібнішим, а не прагнути зайвих речей.

Промовляючи "Хліб наш насущний дай нам...", ми повинні пам'ятати, що мусимо також дбати і про хліб для ближнього, тобто, допомагати потребуючим. Слово "наш" також має певне значення: ми повинні бажати лише хліба, чесно зароблено нашими руками. Однак, пам'ятаймо, слова Христові: **"Чоловік житиме не самим хлібом, але словом, що виходить з уст Божих"** (Мт 4, 4). Пожива потрібна не лише для тіла, але й для душі. Отож, нам потрібен не лише хліб насущний, але й хліб духовний, тобто, молитва. Тому дане прохання має ще і таке значення: "Господи, дай нам також хліба для душі, тобто Слово Боже (пізнання і розуміння Євангелія), а також допоможи нам частіше поєднуватись з Тобою у св. Тайні Євхаристії".

НАМ ПИШУТЬ

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ ЗРОСТАЄ

В церкві Христа-Царя м. Івано Франківська відбулося урочисте посвячення прапора Апостольства молитви. Наставник Апостольства молитви при церкві Христа-Царя ігумен о. Володимир Палчинський відправив Молебень до Найсвятішого Серця Христового, в якому, крім членів Апостольства молитви, взяли участь парафіяни храму. Відтепер наше Апостольство матиме свій прапор з іконою Пресвятого Серця Ісусового.

В цей день відбулося посвячення вірних в Апостольство молитви, а також прийнято десять нових членів. З запаленими свічками, навколішки, із трепетом в душі і серці вони промовляли молитву посвяти, яку проводив о. Володимир, ЧСВВ.

Члени Апостольства дякували молитвами Небесному Отцеві і Матінці Божій за всі ласки Милосердя, просили допомоги у праці духовній – спасінні людських душ, щоб гарячіше любили Бога і ближнього свого.

Анна ПОПАДИНЕЦЬ,
надревнителька Апостольства молитви
при церкві Христа-Царя, м. Івано-Франківськ

ПІСТ, ЯК ДУХОВНА ВІДНОВА

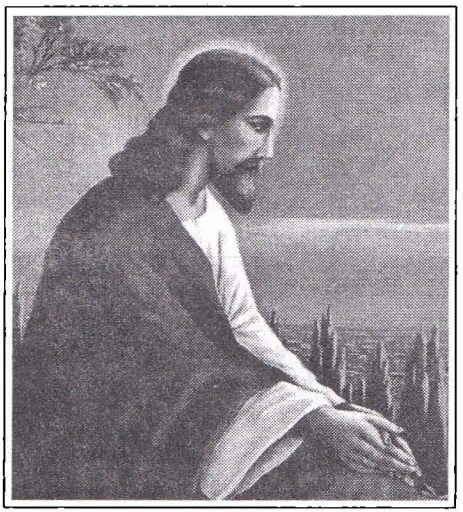

Святий Великий Піст називають також Чотиридесятницею. Це одна з найстаріших і найбільш священних практик християнської релігії. З давніхдавен Великий Піст в нашому народі був у великій пошані і строго зберігався. Собори УГКЦ, зокрема Замойський (1720), а згодом Львівський (1891) дещо злагіднили дуже строгий піст у нашому народі. Згідно рішень Львівського Синоду ще з минулого століття дозволялося вживати страви з молоком, а також в деякі дні м'ясні страви з промовлянням відповідних молитов. II Ватиканський Собор вніс нове, поширене поняття посту. Що стосується їжі, то усі наші вірні зобов'язані утримуватись від вживання м'ясних страв протягом всіх п'ятниць року. А під час Чотиридесятниці крім того ще в перший день посту і Велику П'ятницю слід стриматись від вживання м'яса і молочних справ. Від цього звільнені хворі, вагітні жінки, похилі віком люди та ін., згідно з рішенням Синоду владик УГКЦ у 1996 році.

Поряд з тим ця постанова пригадує вірним про постійний обов'язок молитви, плекання духовного життя. Нехай пам'ятають християни, що в родині, де затихла молитва й зникла практика посту, перестає жити християнський дух. Тому "злагіднені" пости щодо їжі нехай збільшують ревність у молитві, в розважаннях і богослужбах, у даванні милостині, частих св. сповідях і св. Причастях.

Піст, як пише св. Василій Великий, "це вірний сторож душі, вірний товариш тіла, зброя тих, які завзято боролися з спокусами. Піст є другом помірковаості і чистоти". Він робить християн святими.

Святий Василій Великий наголошує, що справжній піст – це віддалення від себе злого, здержливість язика, стримання від гніву, "гасіння" в собі лихих пожадань, обмови, брехні...

Св. Іван Золотоустий пише: "Значення посту полягає не в стриманості від їжі, а в усуненні гріхів. Ти постиш? Докажи мені це своїми ділами! Якими скажеш, ділами? Коли побачиш бі-

дного, дай милостиню. Коли маєш ворога, примирись!.."

Отож, наголошує св. Іван Золотоустий про справжнє значення посту, як духовної віднови. "Постом, – пише він, – я називаю не тільки стриманість від страв, але щось більше, – стриманість від гріхів".

Піст є важливим для кожного християнина, для оновлення душі. Це час, коли в окремий спосіб слід уникати гріхів і примирюватися з Богом.

Добра великодня сповідь – це немовби вінець нагороди за подвиг Великого Посту.

НАУКА ЦЕРКВИ ПРО ПІСТ

Читаючи св. Євангеліє, зауважуємо, що Ісус Христос аж три рази говорив про свої страждання і смерть. Кожного разу з цього приводу апостоли були засмучені. Вони немовби не дочули, що Господь закінчував словами: «Але третього дня воскресну». Мабуть, тільки тим смутком нинішні християни подібні до апостолів. Церква внесла щодо посту деякі зміни, але такі-то «засмучені» вірні не визнають жодних полегшень чи змін у цій ділянці. Новими розпорядженнями Церква мала на думці не полегшити, а розширити поняття про піст. Якщо раніше піст розуміли лише як відречення від м'ясних та смачних страв і гучної забави, то нині слід розуміти його як відречення від усякого роду тілесних насолод та різних пороків. Мета такого всестороннього відречення – підпорядкувати тіло духові. Ось, наприклад, потрібно під час посту відмовити собі від невторопного перегляду телевізора, читання неморальної літератури, відвідування дискотек та інших видовищних розваг, вживання алкоголю та нікотину. Мабуть, погоджуєтеся, що такий піст вагоміший і корисніший, ніж попередній. Також згадаємо Ісусові слова: «Не те оскверняє людину, що у неї входить, а те, що виходить». Тому християнам слід умертвляти очі, вуха та інші органи чуття. Хто добре постить, той також невибагливий ні у їжі, ні в одязі.

Піст включає не лише відречення від чогось, але добрі діла та милостиню.

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

ДУХОВНИЙ ДОСВІД З ІТАЛІЇ

Європейський з'їзд молоді у Мілані наприкінці минулого року запам'ятався не лише як якась велика релігійна акція. Ми мали можливість ближче познайомитися з духовним життям італійців, зокрема з діяльністю парафії.

У парафіяльних спільнотах Італії протягом двох століть відомим є будинок під назвою «ораторія». Її заснував відомий італійський Святий, неперевершений провідник молоді св. Іван Боско ще у 19 ст. Як відомо, справою цілого його життя було релігійне виховання молоді, особливо знедоленої. Св. Боско мов добрий батько опікувався сотнями молодих людей, катехизував їх в ораторіях. Його справа не занепала. Вона продовжується до нині. У цьому ми переконались під час однієї зустрічі у малій групі, де кілька дієвих членів ораторії розповіли про її життя. Це були люди різного віку: старша пані, мужчина більше 30 років, двоє студентів віком 20 років. Своєю розповіддю вони засвідчили, що наявність ораторії є необхідною. Раніше сюди приходило більше людей з усього містечка Бругеріо. Нині – лише 50 відсотків. Але це не завада тому, що у класах парафіяльного будинку регулярно проводиться катехизація дітей та молоді віком від 4 до 20 років. На цих уроках дітей виховують у католицькому дусі і навчають основам святої віри. У разі потреби школярам допоможуть виконати домашнє завдання з інших предметів. Біля ораторії є велике футбольне поле. У розмові з кореспондентом «Місіонаря» координатор парафії у Бругеріо зазначив, що в ораторії основним напрямком роботи є моральне виховання молоді. Адже і сьогодні, як у минулому столітті, є хлопці та дівчата, що потребують особливої уваги та підтримки. Доречно зауважити, що між усіма членами пара-

На світлині: ораторія в Бругеріо.

фії не відчувалося якоїсь відчуженості та недовіри один до одного. Інший аспект діяльності парафії та місцевого церковного уряду – **матеріальна підтримка майже 20 місіонерів-священиків**, які служать Богові на різних континентах. Парафіяльна спільнота надсилає певні кошти усім душпастирям. Частина грошей йде на оперування хворих дітей у тих країнах, де діють місіонери. Отже, парафія у Бругеріо працює у 2 основних напрямках – виховничому та харитативному. Варто на майбутнє взяти до уваги багатий досвід християн Італії щодо організації такої церковної клітини, як парафія.

Ігор СКЛЕНАР

НОВИЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИЙ ЄПИСКОП

2 лютого 1999 року Святіший Отець призначив єпископом-помічником у Скоп'є (Македонія) і Прізрен (Косово) **КІРА СТОЯНОВА**. Він народився 9 квітня 1959 року в с. Радово, що у Македонії. Походить з великої родини. Його брат є священик, а сестра – монахиня Згромадження Пресвятої Євхаристії. Навчався у Малій семінарії під проводом отців Салезіян в Римі, а опісля – у Великій семінарії. Захистив докторат у Папському Східному Інституті (Рим). Тепер він буде помічником владики Йоакима Хербута.

Новопризначений владика був в Україні на останньому Синоді владик у Крехові. **Бажаємо новоіменованому владиці Кіру Стоянову щедрих Божих ласк і успіхів у пастирській праці на Балканах! На многії літа, владико!**

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ

Наприкінці минулого року відбувся сьомий Світовий Конґрес українців у м. Торонто (Канада). З отців Василіян був присутній о. Петро Бальцар. Ухвалено резолюцію з 11 пунктів. Ось деякі з них:

1. 7-ий Конґрес пропонує урядові України розпочати в 1999 році втілення в життя концепції державно-церковної політики, яка б сприяла інтересам держави та її народу.

5. 7-ий Конґрес вітає Їх Святість Папу Івана Павла II-го з його двадцятилітнім ювілеєм перебування на папському престолі, позитивно сприймає його часті заклики сприяння до єдності Східних Церков та просить його напередодні великого Ювілею 2000-го року своїм авторитетом захищати помісність Української Греко-Католицької Церкви у її ставленні до всіх інших християнських Церков.

6. 7-ий Конґрес звертається до Святійшого Отця Папи Івана Павла II-го визнати Києво-Галицький Патріархат помісної Української Греко-Католицької Церкви.

7. 7-ий Конґрес звертається до Президента України Леоніда Кучми, уряду і Верховної Ради України повністю реабілітувати Українську Греко-Католицьку Церкву та повернути їй храми і майно.

10. 7-ий Конґрес пропонує урядові України встановити звичай, за яким кожний Президент України після його обрання складав би присягу на вірність Україні та її народові в соборі Святої Софії.

За інформацією місійного товариства "Фундація духовного єднання України"

СПІВПРАЦЯ ДУХОВЕНСТВА З КОБЗАРЯМИ

У цьому числі часопису продовжуємо публікувати історико-пізнавальний матеріал Б. Жеплинського про видатних українських кобзарів.

Деякі бандуристи також були священиками. Учасник вже згадуваної капели бандуристів у Торбинську *Володимир Чучман*, переживши заслання, був висвячений на священика. Деякий час очолював духовну семінарію св. Духа в Рудному, а опісля служив в соборі св. Юра у Львові. Там же відправляє і *о. Любомир Ржиський*, який до висвячення добре опанував гру на бандурі. Був бандуристом до висвячення і *о. Василь Мендрунь*, нині ієромонах ЧСВВ, магістр Крехівського новіціяту. Дружина отця-капелана Української армії Зиновія Сичак чудово грає на бандурі і вже кілька років успішно керує народною капелою бандуристок Львівського державного університету ім. Івана Франка.

Довгий і складний життєвий шлях пройшов бандурист *Микола Сарма-Соколовський*, поки теж став священиком. Народився він в с. Хорошому Павлоградського повіту (нині Дніпропетровська обл.) в родині священика. 15-річним хлопцем вступив до Миргородської художньо-керамічної школи. Там він навчився грати на бандурі в кобзаря Івана Яроша. Після навчання в Миргороді переїхав до Дніпропетровська, де відвідував художні курси, грав в капелі бандуристів. У 1929 р. арештований ГПУ і засуджений на 5 років ув'язнення. Після 4-х років Микола був скерований на військову службу. Йому якимось чином вдалося втекти. В 1942 р. після закінчення пастирських курсів УАПЦ був рукоположений єпископом Сильвестром у священики. Згодом о. Микола був ще кілька разів арештований, пережив ГУЛАГи в Інті, Абезі та Мордовії. В табірних умовах сам виготовив собі бандуру, розважав грою на ній своїх побратимів, проповідуючи їм Слово Боже. Далі навчив і їх грати, створивши ансамбль бандуристів-каторжан.

Нині о. Микола Сарма-Соколовський – пенсіонер. Разом з дружиною живе в м. Новомосковському на Дніпропетровщині, пише чудові вірші, малює та, незважаючи на свій вік (йому минуло 85 років), бандури не кидає. В його репертуарі багато цікавих творів, зокрема, історичні пісні та думи, псалми, канти, інші пісні релігійного змісту, старовинні народні пісні. Має і власні твори: «Пісня кобзаря» (1989 р.), «Дума очищення», присвячена Ярославу Гомзі (1990 р.), «Дума про гетьмана Мазепу» (1992 р.) та інші.

Серед кобзарів-священиків виділяється також протопресвітер *о. Сергій Кіндзерявий-Пастухів.* В його чудовій збірці «Світильники землі Української» є повні експресії картини «Лірник» та «Перебендя», присвячені кобзарській тематиці. Навчився о. Сергій грати на бандурі під кінець 1940 року в Холмі при українській гімназії, у знаменного бандуриста Костя Місевича. Вже в 1942 році Сергій виступав з Місевичем та його дружиною Маргаритою на Шевченківському концерті. Переживши війну та переслідування, о. Сергій Кіндзерявий-Пастухів опинився за океаном та став настоятелем Свято-Троїцького катедрального собору в Нью-Йорку. Заснував згодом школу кобзарського мистецтва ім. К. Місевича та став її керівником. Цю школу закінчили три доньки о. Сергія (Ірина, Ольга та Лариса), а також багато юнаків та дівчат, які стали бандуристами за межами України. При школі постійно працює капела бандуристів.

До США в свій час приїхав св. пам'яті *о. Іриней Готра, ЧСВВ,* який став тоді чи не єдиним монахом-бандуристом поза межами України. Отець Іриней був колись особистим секретарем митрополита Андрея Шептицького, а під час Першої світової війни разом з ним вивезений до Росії і там ув'язнений. Про о. Іринея свідчив італійський католицький священик о. Армандо, який перебував з ним в одному таборі. Він розповів про їхні спільні митарства на каторжних роботах в копальнях, а згодом в каменоломнях. Отець Іриней був великим прикладом для багатьох священиків на засланні. Він відзначався справжньою мужністю, полум'яною вірою. В селі Руда Рогатинського повіту живе родина Готрів, з якої походив о. Іриней. Село називає цю сім'ю родиною кобзарів.

Тепер в Україні і за її межами є вже чимало монахів та монахинь, які не тільки люблять й пропагують кобзарське мистецтво, але й самі грають на бандурах, керують ансамблями бандуристів при церквах, монастирях та різних установах. Так, наприклад, гуртком бандуристів в школі св. Юра в Нью-Йорку успішно керує *сестра Бернарда.* Грають на бандурі сестри Служебниці НДМ в монастирі у Перемишлі та інші.

Широко пропагував у свій час в Галичині гру на бандурі, зокрема серед духовенства, бандурист *Володимир Шуль.*

Велику увагу кобзарському мистецтву приділяли і окремі українські владики. Митрополит Андрей Шептицький завжди допомагав кобзарям-бандуристам та лірникам. Любив слухати гру на бандурі патріарх УАПЦ Мстислав Скрипник, який, повернувшись в Україну, мав кілька зустрічей з кобзарями. Зокрема, він слухав спів та гру кобзаря Олексія Чуприни. В 1992 р. о. Чуприні було присуджено премію Фонду духовного відродження ім. Андрея Шептицького.

Нещодавно сформувалася нова галузь науки – кобзарознавство. Вона вивчає історію та традиції кобзарства. Кобзарознавством зацікавились освітяни і його як предмет за вибором (факультативно) вивчають учні Львівських середніх шкіл №№ 40, 75, 79, 80. Завдяки ініціативі колишнього ректора Львівської духовної семінарії Святого Духа у Рудно о. Степана Менька, ЧНІ вихованці цього закладу слухали також курс лекцій з кобзарознавства. Деякі семінаристи виявили бажання навчатися грі на бандурі. Серед студентів Львівського держуніверситету пропагують кобзарське мистецтво студенти історичного факультету Тарас Гривул і Тарас Дороцький. Останній, втративши ще зір в середній школі, завдяки сильній волі та гарним родинним традиціям (прадідусь Тараса о. Михайло Дороцький був відомим священиком і громадським діячем Лемківщини, автором релігійних книжечок та пісень) зумів оволодіти кобзарським мистецтвом та успішно навчається у Франковому вузі.

В 1995 році зареєстрована Всеукраїнська спілка кобзарів, бандуристів та лірників. Вона сприяє розвитку кобзарського мистецтва, підтримує зв'язок кобзарів з духовенством. Це є запорукою розвитку нашої культури та формування еліти українського народу.

Богдан ЖЕПЛИНСЬКИЙ,
кобзарознавець

ТОВАРИСТВО МЕДИКІВ-ХРИСТИЯН ІМ. СВ. ЛУКИ

При церкві св. Андрія в центрі м. Львова нещодавно організоване нове товариство мирян-медиків, які об'єдналися з метою нести харитативну, просвітницьку та професійну медичну допомогу вірним своєї парафії. Покровитель товариства є св. євангелист Лука.

Ініціатором згуртування медиків-християн, лікарів різних професій та медперсоналу став о. Василь Зінько, ЧСВВ. В неділю 7 лютого відбулося перше спільне засідання. В ньому брали участь понад 30 чоловік, які виявили бажання стати членами цього товариства. Свою роботу розпочали з участі в Службі Божій, яку відправив о. Василь Зінько, ЧСВВ. У своїй проповіді він звернувся з напутнім словом до медиків. Потім у приміщеннях біля церкви відбулося засідання товариства. На ньому затверджено план роботи, який передбачає ряд різних заходів, спрямованих для потреб парафіян.

Робота буде проводитись в кількох напрямках. Перша ділянка – **медично-консультативна**, для всіх потребуючих, в першу чергу для одиноких, немічних, інвалідів тощо.

Також необхідно залучити для роботи наших священиків, братів та сестер-монахинь з різних монастирів Львова та околиць. На засіданні винесли такі пропозиції: удосконалити та впорядкувати роботу наших душпастирів з хворими стаціонару Обласної клінічної лікарні, скласти відповідний графік, коли, де і в якому відділі можна знайти священика, зустріч з яким є необхідною для хворого. Перед операцією або після неї хворі потребують духовної підтримки, бо страждають та терплять. То ж слід їм допомогти. о. Володимир Коник та о. Іван Возняк, ЧСВВ дуже сумлінно виконують свою місію, але їм важко всіх обслужити.

Другий вид діяльності товариства медиків-християн – **медико-просвітницька робота**. Будуть організовуватись бесіди, лекції, доповіді, зустрічі за круглим столом на актуальні теми з християнської, медичної етики, морального здоров'я, духовного виховання суспільства, теми з організації здорового способу життя. На лекціях та доповідях слід розгортати тематику про історію української медицини в Україні і діаспорі. Такі видатні християни, як Іван та Юрій Липа, Мар'ян Панчишин, родина Білинських та інші заслуговують на добру пам'ять.

Товариство має намір спричинитися до процесу беатифікації Митрополита Андрея Шептицького і висвітлити його роль в піднесенні української медицини.

На зібранні медиків також зазначили, що нам не можна оминути таких актуальних проблем, як пияцтво, наркоманія та куріння. Вони нищать найцінніший скарб – здоров'я душі і тіла. Прозвучали і такі слова: "Коли хочемо збудувати державу, мусимо викинути з наших домівок пляшки з горілкою".

Медики хочуть здійснити паломництво до Зарваниці, Гошева, Унева, Крехова та інших відпустових місць.

Вирішено також завести щоденник діяльності товариства медиків-християн. Про проведену роботу можна постійно інформувати нашу громадськість через журнал "Місіонар" і сприяти його поширенню та популяризації. Слід запланувати і ряд важливих передач по Львівському обласному радіо чи телебаченні і залучити корисними науками якнайчисленніших слухачів.

Отже, широке поле діяльності розгортається перед цим Товариством медиків. Нехай їм Бог допомагає працювати успішно для суспільства, нести розраду, надію, моральну підтримку та допомогу всім потребуючим.

Євген САНОЦЬКИЙ,
голова товариства медиків-християн
при церкві св. Андрія у Львові

ВЕЛИКОДНЯ СПОВІДЬ

Степан, як завжди прокинувся зі сну і швидко збирався на роботу. Його дружина Ганна готувала на кухні сніданок, мовчки благала Бога:

– Господи, дай мир дому цьому.

Коли чоловік зайшов на кухню, на столику вже стояв сніданок. Він мовчки споживав приготовану їжу.

Його дружина запитала:

– Степане, прийдеш сьогодні вчасно, чи затримаєшся?

– Не знаю. В мене сьогодні багато важливих справ.

Ганна несміливо все-таки зауважила:

– Сьогодні п'ятниця, та й піст вже закінчується.

– Ну і що?

– Та нічого, – промовчавши хвилинку, продовжувала вона. – Всі люди сповідаються, я би хотіла, щоб і ти пішов до святої сповіді.

– Хіба не знаєш, що кінець місяця... А ти ще якусь сповідь видумуєш.

– Але говорять, що без Бога ні до порога. Я бачу, що ти дуже перевтомлений, знервований своєю працею, тому треба свою душу інколи до Бога піднести, тим самим себе заспокоїти. А ти, Степане, йдеш на роботу, не помоливши...

– Не вчи мене. До речі, це твоя справа – молись, сповідайся, а мене не рухай! Більше, щоб я цього не чув, – сказав як у дзвін вдарив, вийшовши з хати.

Ганна, подивившись на годинник, розбудила дітей. Поки вони збирались, відмовляла вервицю, а потім з ними разом проказувала щоденні молитви. Снідали разом, а тоді йшли в школу. Вона працювала в школі вчителькою. Дорогою роздумувала, як би то навернути свого чоловіка: "Господи, як я хочу, щоб Степан навернувся, щоб до святої сповіді приступив. Він рідко молиться, лише деколи йде до церкви. Гордість перешкоджає. Боже, зроби його покірним, а мені дай силу і терпеливість".

Ввечері Степан повернувся з роботи пізно та ще й напідпитку. Ганна, якби нічого не було, хотіла йому у всьому догодити, намагалась показати, що вона не байдужа до нього. Вона переживала за нього всім своїм серцем.

Минув ще один тиждень. Ганна щоденно відмовляла вервицю та інші молитви за навернення свого чоловіка. Часто вона молилась також з своїми дітьми у цьому намірі.

Ось знову наступила п'ятниця. Степан повернувся з роботи

вчасно. Увійшовши в хату, привітався і зворушливо, з піднесенням, почав говорити.

– Цей тиждень занадто був для мене важким, але я всі справи добре вирішив.

Ганна, усміхнувшись, промовила:

– Та це я молилась кожний день, щоб Бог у всьому тобі допоміг. Сьогодні у нас в церкві другий день реколекцій. Приїхали отці Василіяни, буде Хресна дорога. Чи не хотів би ти піти?

– Може дійсно піти і послухати, що будуть проповідувати? – промовив тихо Степан.

– Я йду раніше, бо треба стати в чергу до сповіді, а ти теж приходи, – сказала вона, мило поглянувши на Степана. Чекаю тебе в церкві, добре?

Трохи відпочивши, одягнув куртку, вийшов на вулицю і крок за кроком попрямував до церкви.

У храмі відправлялась Хресна дорога у намірі за навернення грішників. Священики сповідали людей. Спів священика зворушив його. Він глянув на сповідальницю і побачив, що його дружина сповідається. Ось сльоза покотилась по її обличчі. Серце зворушилось у нього. Він вже не чує проповіді священика, а дивиться лише на Ганну.

– І що би це могло значити? Хто її так міг образити? Звідки у неї такий жаль? Адже я її і пальцем не рухав. А може неприємності на роботі, але мені нічого не говорить? Я вдома ніколи не бачив сліз на її очах, а тут перед старенським священиком плаче. А може жаліється на мене? Не розумію...

Коли Ганна вийшла із сповідальниці, вже нікого в черзі не було. Старенький священик поглянув в сторону людей. Степанові здалося, що він саме його кличе. Якась невидима рука привела його до сповідальниці. І ось він на колінах перед священиком.

– Я, щоправда, не дуже готувався.

– Не переживай, сину, я тобі допоможу. Найважливіше, щоб ти покаявся за гріхи.

Почалась свята сповідь. Дружина на колінах молилась з якоюсь тривогою в серці. Степан сповідається. Тут і радість, і сльози знову. Ось через деякий час бачить, як отець дає йому розрішення і Степан відходить задоволений, повний радості. Він щось хоче сказати... Ганна підійшла вперед, взяла своєю тендітною рукою його широку долоню.

– Щиро дякую тобі. Це твоя заслуга, що після стількох років зняв цей тяжкий тягар з серця. Тепер краще розумію, чому так часто сповідаєшся.

о. Мелетій БАТІГ, ЧСВВ

НАВЕРНЕННЯ

Святий пророк Ісая говорив: **"Бог не хоче смерті грішника, але хоче, щоб він навернувся і жив"**. Одним з таких прикладів навернення є Савло, який по дорозі до Дамаску навернувся. Це був згодом всім відомий св. апостол Павло. Подібне навернення було з французьким письменником Андре Фрозе, з художником Якобсоном (через короткий проміжок часу пройшов шлях від нехристиянина до монаха Венедиктинського Чину), з лікарем Натансоном, журналістом **Ярославським**. Про останнього розповімо дещо більше. Він був редактором безбожницького журналу "Атеїст", в якому, як він пізніше сам визнає, зневажав Бога численними статтями.

Ще в передвоєнні часи він іноді застановлявся над думкою: "Я атеїст, виступаю проти Бога. А що, коли Бог в дійсності є?" Відповіді на це тривожне запитання ніде не знаходив. В німецькому полоні у 1941 році три рази вели його на розстріл. Стільки ж разів справжнім чудом він врятувався. Коли його втретє вели на розстріл, потрапив він під обстріл американських літаків і опинився в американській окупаційній зоні. Звідти його перевезли в Москву, де КДБ заарештувало його на десять років виправних робіт. На засланні зустрівся з автором цих рядків, який працював тоді лікарем у казахстанському таборі. Він розповів мені одного разу історію свого навернення. Коли після лікарняного обходу зустрів Ярославського, то запитав його: "Що на вас так вплинуло, що ви молитесь? Я знаю, що ви були колись редактором журналу "Атеїст". Спочатку він недовірливо подивився на мене зверху донизу, а потім відповів: "Іншій людині я б не сказав, а вам скажу. Дійсно, я був атеїст, виступав проти Бога. Але в душі завжди був переконаний, що Бог існує. Перебуваючи в таборі, я зустрівся з Митрополитом Йосифом Сліпим, подивляючи його мудрість і єпископом Миколаєм Чарнецьким, ЧНІ, подивляючи його святість. Саме вони, ці ісповідники віри, спричинили в мені перелом. Я став віруючим католиком".

Майже аналогічний випадок був з колишнім Міністром освіти УРСР **М.М. Табакмахером**. В 1932 році він був арештований і отримав десять років ув'язнення, яке відбував в таборах Комі АРСР. Сталін наказав його розстріляти. Довідавшись про свою неминучу смерть, чи не вперше в житті цей безбожник почав молитись: "Господи, якщо ти є, то спаси мене". І чудо сталось. Того ж дня було вбито не його, а кадебіста, що мав розстрілювати. Після цього колишній міністр освіти знайшов

литовського єзуїта, який охрестив його. Відтоді Табакмахер всюди, де ходив, то молився на вервиці і читав св. Євангеліє.

Повернувшись додому в Москву, він сказав рідним, що став християнином-католиком і за це зазнав переслідувань. Довелось йому покинути свій дім і доживати віку на відлюдній дачі, але своєї католицької віри і молитви на вервиці він не залишив.

Так-то не раз Бог приводить людину дивним способом до пізнання правдивої віри. Бог не хоче смерті грішника, але хоче, щоб він навернувся і жив.

о. Петро ГЕРИЛЮК-КУПЧИНСЬКИЙ,
м. Стебник

СВ. СПОВІДЬ У ЛІКАРНЯХ

В часи безбожницького режиму нелегко було священикам потрапити до шпиталю і висповідати хворих. Не допускали православних, а тим більше підпільних греко-католицьких священиків. Все ж таки останнім вдавалося проникати у лікарню з допомогою сестер-монахинь, які часто працювали медсестрами або санітарками. Наводжу кілька прикладів того, як вдалося посповідати хворих.

Євстахій Вус із села Хоросниця розповідав, як він переживав, коли їхав в Мостиську лікарню із о. Петром Городоцьким сповідати хворого. о. Петро зайшов в палату і відважно сказав: "Хто хоче сповідатися, то прошу, а хто не хоче, то прошу вийти". Більшість в палаті скористалась такою можливістю. Один росіянин не бажав сповідатися, вийшов в коридор і сказав: "Цей декан Мостиський є відважний чоловік". По дорозі із лікарні отець Городоцький, як завжди, жартував: "Світ стоїть на відважних".

В місті Белзі мене не допустила в лікарню до хворої медсестра, мотивуючи тим, що саме на її чергуванні є лікар-атеїст. І він може її позбавити роботи. А ще зранку хвора заявила на цілу палату, що приїде священик її сповідати.

Приїхав іншого разу до села Підгайчики з дяком Володимиром Фещиним в Самбірську лікарню сповідати маму жінки директора школи. Приїхали ми під час обідного сну і нас не хотіли пустити. Але хитрістю вдалося проникнути у палату. Дяк каже, що тут неможливо сповідати і запричащати. Я попросив спершу йому поговорити із хворою, щоб відвернути увагу. Потім я мав би говорити. Після розмови дяка із хворою я висповідав її і запричащав. Більшість хворих, звичайно, здогадались, що то були за родичі хворої.

Розпався Радянський Союз. Нині у незалежній Україні просять нас, священиків, йти у лікарні і духовно послужити хворим. Умови стали кращими. Не потрібно вже закрадатись і боятись ні священикам, ні медсестрам. На жаль, нині замало охочих душпастирів до такої праці.

о. Роман КАСПРИШИН,
парох УГКЦ смт. Рудно

СВЯТИЙ КЛИМЕНТ РИМСЬКИЙ З ПЕРШОГО СТОЛІТТЯ

Двохтисячний рік від народження Ісуса Христа – це насправді великий Ювілей, і не тільки для християнства, але й для всього людства з огляду на першорядну роль християнства протягом двох тисячоліть.

Сучасних християн мусіло б цікавити первісне християнство. Ім'я Папи Климента відоме історикам українського християнства. Оскільки християнство у перші століття в Україні маловивчене, то спробуємо достовірно розповісти про цього Папу з 1 ст.

Першими осередками християнських громад в Римській імперії стали такі міста, як Єрусалим, Антіохія, Олександрія Єгипетська, Ефес, Афіни, Коринт і, звичайно, ж Рим. Першим главою первісної Церкви був учень Ісуса Христа апостол Петро, якого розп'яли на хресті в 67 році. Перші два наступники св. Петра, єпископи Риму Лін і Анаклет, як і Петро, походили з простих громадян. У 88 році на четвертого Папу Римського обрано Климента. Це часи правління імператора Доміціана (81-96 рр.). Саме цей імператор наказав, щоби народи імперії називали його "паном і богом". Християни не могли визнати "божественності" римських імператорів і платили за це своїм життям. За наказом Доміціана було вбито його близького товариша Аррецину Климента. Через необгрунтовану підозру був вбитий і двоюрідний брат Доміціана Флавій Климент. Про все це пише римський історик Светоній.

Пізніше смерть цих двох Климентів спричинить значні помилки в дослідженні життя самого Климента Римського. Доміціан, воюючи проти Дакії, зазнав поразки. Над Римською імперією нависла загроза, яка росла з кожним роком. Боячись за своє життя, Доміціан наказав викласти стіни блискучим каменем, щоби бачити у відображеннях усе, що робиться у нього за спиною. Але

це не допомогло і його вбили найближчі друзі у спальні. Імператором став 70-літній сенатор Нерва, який дотримався своєї обіцянки і нікого із сенаторів не стратив за часів свого правління. Помер він своєю смертю у січні 98 року. Коли в кінці I ст. над Римською імперією нависли темні хмари, на посаду імператора вибрали вихідця із провінції Марка Ульпія Траяна. Він відомий як будівник військових доріг, деякі з яких використовуються ще до нині (Віа Аппія, Віа Касія, Віа Аврелія та ін.) В ті часи жив Папа Климент, який за давнім переданням побував у Херсоні на березі Чорного моря, тобто в Україні (римляни називали її тоді Роксоланією). Не всі історики, щоправда, погоджуються з цим фактом.

До Херсонесу його вислав імператор Траян разом з частиною християн, аби там їх скарати смертю.

В кінці I ст. Херсонес тільки відроджувався після скіфської агресії і християни тут головним чином працювали на будівництві. Страта Климента ще до початку Дакійської війни пояснюється, напевно, ще й тим, що він мав певний вплив на аборигенне населення Криму, яке контактувало із херсонітами і самими римлянами. Тому стратою християн в Херсонесі Траян переслідував ще такі дві мети: розірвати контакти з місцевими жителями і нагнати на них страх своєю жорстокістю.

Дивує позиція дослідників, зокрема *А. Глушака і В. Філіпенка* (стаття "Мучеництво Климента Римського в Херсонесі: історія і легенда" у журналі "Людина і світ", 1995, № 10, с. 7), які в Херсонесі і його околицях прагнуть знайти сліди перебування ранніх християн, посилаючись на тогочасні поховання. По-перше, скільки за три роки перебування християнської громади тут могло вмерти своєю смертю людей? І чи були вони всі поховані за християнськими звичаями, які тільки-но зароджувалися? По-друге, чи не знищили усі можливі сліди християнства посланці Траяна, які прибули у 100 році до Херсонеса?..

В часи деспотичного правління Доміціана до християн належали і представники римської знаті. Тому вчинити розправу з такою громадою імператору було надзвичайно важко. Він її спочатку "ізолював" у Херсонесі. Так, як святий Климент Римський належить до 70 учнів апостольських після 12 апостолів Христа, то намагання пізніших авторів знайти сліди його перебування у своїх землях цілком зрозуміле...

Все ж таки правдоподібність, що помер він мученицькою смертю на українській землі, існує. На основі того бл. пам'яті кардинал Йосиф Сліпий заснував Український Католицький університет (УКУ) в Римі, присвятивши його Святому Клименту Папі Римському.

Тарас ДИШКАНТ

ДО ВІДОМА СВЯЩЕНИКІВ

В редакції нашого часопису «Місіонар» можна придбати книжки з історії української Церкви і майстерності української релігійної вишивки, образки, ікони та журнал «Місіонар» за інтенції.

1. о. Д. Блажейовський. Ієрархія Київської Церкви (861-1996). Це шематизм про Київську митрополію і кожну єпархію УГКЦ, про митрополитів та єпископів протягом цілої історії українського християнства.

Вартість - 2 інтенції

2. о. Д. Блажейовський. Українська релігійна вишивка. Це об'єднана збірка з 110 узорами фелонів, стихарів, ікон.

Вартість - 4 інтенції

3. 200 штук образків різних мотивів, вишиваних ікон Д. Блажейовського.

Вартість - 1 інтенція

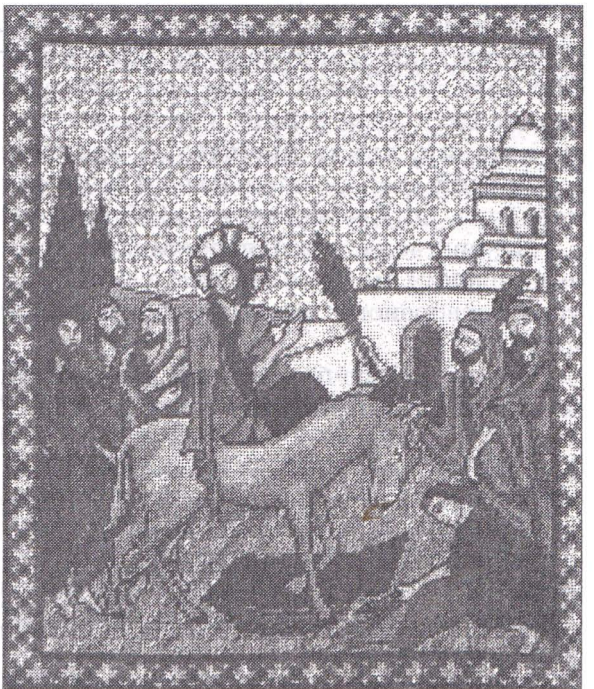

На світлині: В'їзд до Єрусалиму

4. 25 штук ікон книжкового формату о. Д. Блажейовського.

Вартість - 1 інтенція

5. Десять примірників часопису «Місіонар».

Вартість - 1 інтенція

Все це можна придбати в редакції часопису «Місіонар» кожного робочого дня з 9 до 17 год.

МОНАХИ-ТРАПІСТИ В УКРАЇНІ

Нещодавно о. Симон Карер, монах-траніст, настоятель монастиря Пресвятої Богородиці м. Еленберг в Елзації (Франція) побував в Україні. Його прийняв з тієї нагоди владика Любомир Гузар, єпископ-помічник глави УГКЦ, який висловив пропозицію заснувати подібний монастир в Україні, в якому жили б монахи-трапісти нашого обряду.

Заснування такого монастиря відбувалося б у три етапи. На першому етапі кандидати до контемплятивного монастиря трапістів повинні навесні цього року зустрітися з о. Симоном, який їх ознайомить детальніше з життям монахів-трапістів, відповість на питання, які їх цікавлять і вислухає мотивацію кандидатів.

Другий етап розпочнеться влітку цього року, коли кандидати переїдуть до Еленбергу, де відбуватимуть відповідну формацію.

На третьому етапі передбачається повернення в Україну вже вишколених монахів-трапістів, які будуть готові служити Богові у новоствореному монастирі у спосіб, притаманний монахам-трапістам.

Отож, бажаючі вступити в монастир отців трапістів можуть зголоситися за однією із поданих адрес:

Кир Михайло Сабрига
Канцелярія Тернопільської єпархії
282001 Тернопіль
вул. Сагайдачного, 14
тел./факс: (03522) 2-24-73
тел.: (03522) 2-08-90

о. Йосиф Андрійшин
Голова Патріаршого Трибуналу
290000 Львів
пл. Св. Юра, 5
тел.: 72-29-06

о. Григорій Планчак
Монастир Св. Теодора Студита
283021 Тернопільська обл.
Підволочинський р-н
с. Колодіївка
тел. (03543) 2-14-65, 2-23-67

Телефонувати у такий час:
14:30 – 15:30 і 19:30 – 20:30

ПРО СВЯЩЕНИЧУ РОДИНУ ЛИСКІВ

о. Роман Лиско (1914–1949)

Він народився *14 серпня 1914 р.* в м. Городку. Був сином відомого душпастиря і просвітителя о. Володимира Лиска, декана Золочівського та внуком уславленого отця-шамбеляна Михайла Цегельського. З юних літ мріяв стати священиком.

Вже під час навчання у Львівській Богословській Академії виявились його непересічні здібності, енергія, потяг до наукової праці. О. Степан Харина, який мешкає у Львові, згадує, що Роман Лиско був першим учнем серед однокурсників і улюбленцем о. ректора Й. Сліпого.

Одночасно багато працював з людьми, особливо з молоддю. Під час канікул працював із Марійським Товариством, керував хором, виголошував лекції та реферати, організовував аматорські вистави. *В 1938 році* закінчив теологію, одружився з Неонілею Гуньовською. Під час большевицької окупації за порадою Митрополита Андрея деякий час учителював у селах Побіч і Колтів Олеського (нині Бродівського) району. *28 серпня 1941 року* був рукоположений на священика і призначений парохом с. Колтів Оліївського деканату.

У 1944 р. став парохом с. Белзець Золочівського району, де пробув до 1948 року. Відмовившись підписати православ'я, зазнавав різних утисків і переслідувань. Врешті йому заборонили відправляти в церкві.

Переїхав з родиною до м. Городка. Там став нелегальним сотрудником о. Роздольського, який, хоч і підписав православ'я, але ще дотримувався католицького обряду. Отець Роман Лиско підпільно йшов із Святими Тайнами до потребуючих, з дозволу о. Роздольського відправляв в церквах сіл Дроздовичі і Братковичі в греко-католицькому обряді. 9 вересня 1949 року о. Лиско був заарештований і запроторений до тюрми на вул. Лонцького у Львові.

Спочатку рідні принесли йому кілька передач. Потім на пів року заборонили передачі всім в'язням. Настав період жорстокого терору після вбивства письменника Я. Галана. Родині не вдавалось нічого довідатись про долю о. Романа Лиска.

Коли 21 травня 1950 року знову прийняли для нього передачу, то на звороті супровідної картки був підпис, зроблений чужою рукою. Рідні пробували довідатись, що трапилося з отцем. Тоді відповіді не було і передач більше не приймали. Звернення у різні інстанції не давали ніяких результатів.

Лише *20 лютого 1956 р.* прийшло повідомлення з Прокуратури СССР, що: «что по делу Лиско Романа Владимировича, умершего 14 октября 1949 г. от паралича сердца, прокуратурой Львовской области произведено дополнительное расследование и дело о. Лиско Р. В. 26 декабря 1955 г. прекращено не за смертью обвиняемого, а за недоказанностью обвинения. Таким образом Лиско считается реабилитированным».

Сумнівною є дата смерті о. Лиска, оскільки деякі в'язні стверджували,

що бачили його кілька місяців після вказаної дати. А щодо причини смерті, то можна лиш здогадуватись... Він ніколи не мав проблем не лише з серцем, а взагалі мав чудове здоров'я.

Поширювались чутки, що молодий о. Роман Лиско збожеволів і співав у тюрмі на повен голос псалми. Чутки були такими достовірними, що його сестра Володимира роками об'їжджала психіатричні лікарні, розшукуючи його, але ніде не знайшла. Також були відомості, що його живцем замурували у стіні. Один із колишніх співкамерників оповідав, що одного разу їх всіх вивели з камери, залишивши лише о. Лиска. Другого дня їх відвели в ту камеру, але його там більше не було.

Наразі достовірним є лиш те, що цей 35-річний священик загинув, як мученик у тюрмі.

СУЧАСНЕ БЕЗБОЖНИЦТВО РУЙНУЄ НАШУ ДУХОВНІСТЬ

На перший погляд нинішній світ у порівнянні з початком 20 століття поступився вперед. Поглянувши глибше, зрозуміємо, що він розвивається в зворотньому напрямку. Про це засвідчують прояви сучасного безбожництва:

1. Чимало людей ставлять на перше місце не Бога, а диявола. Вони ніби християни, ходять до храму, нерідко співають у церковному хорі, але по-суті є ворожбитами, екстрасенсами і баламутами. Вони наживаються з чужої біди. Дивує, що багато чесних християн піддаються їхньому впливові, незважаючи на науку Церкви. Вони несвідомо принижують свою людську та християнську гідність.

Недаремно у Святому Письмі йде мова про небезпеку: «Коли сліпий сліпого веде, обидвоє в яму впадуть». Насправді різні екстрасенси ламають віру у легкодухих християн, які нерідко і божеволіють. Таким чином, вони стають тягарем для родини і суспільства.

2. Цей вид безбожництва — забобон - святокрадство є найнебезпечніший. Він проявляється тоді, коли християнин ради якоїсь звички чи задля людського ока переступає Божий закон, беручи участь по-святокрадськи у св. Тайні сповіді та Причастя. Наприклад, людина, живучи «на віру», і не отримавши розрішення греко-католицького священика, піде до іншого. Не признаючись у цьому грісі, посповідається і запричащається. Забобон, що не можна їсти пасхи без сповіді та Причастя, призвів до ще іншого смертного гріха, тобто до святокрадства.

Існують ще численні забобони, які забороняють людям, зокрема, жінкам йти до церкви, приступати до св. Причастя через невідповідний стан здоров'я, брати шлюб у день, коли моляться за покійних чи разом з іншою молодою парою тощо.

Отже, світ має великі здобутки у багатьох сферах життя, але сучасне безбожництво затьмарює їх.

о. Василь ЗІНЬКО, ЧСВВ

ЛЮБОВ ВСЯ – БОЖА!

14 лютого цього року Марійська Дружина Молоді церкви св. Онуфрія у Львові і молодіжне товариство "Містична троянда" святкували День св. Валентина. Зібралося чимало молоді, аби засвідчити один одному свою приязнь і любов.

У дружньому колі зі щирими серцями заспівали Марійський гимн. Потім о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ привітав усіх присутніх теплим, сповненим любові батьківським словом. Хлопці і дівчата теж обмінялися привітаннями, а потім декламували ліричну поезію. Прозвучали і прохання до св. Валентина, щоб молився за молодь, за чисту і святу любов, за щасливе подружжя у світі.

Свято прикрасили різноманітні веселі розваги, конкурси, де молоді люди змогли проявити свою кмітливість і гумор. А на завершення вечора хлопці і дівчата зачитали записані на листівках-сердечках прекрасні афоризми про високі і чисті почуття. Ці сердечка були прикріплені на одязі. Пропонуємо деякі афоризми молодим читачам часопису «Місіонар":

"Любов - це найкоротший шлях від одного серця до іншого" (М. Беділь).

"Любов складається одночасно з безконечно великого і безконечно малого" (В. Гюго).

"Радості чистого кохання можливі лише тоді, коли совість спокійна" (Ж. Санд).

"Любов – це означає дивитись не один на одного, а разом дивитися в одному напрямку" (А. Сент-Екзюпері).

"Щира любов шанує гідність другої особи, а той, хто справді любить, бачить в другій особі здійснену думку самого Бога" (о. Й. Стімпфле).

Наталя ТОМКІВ

БОЖІ ДІТИ

Кам'янистою дорогою, що вела до Єрусалиму, йшов малий пастушок Яків. Був дуже стривожений. Серед ясного дня скоїлось щось таке, чого він ніяк не зміг зрозуміти: сонце раптом померкло, темні хмари закрили небо і блискавиці освітлювали небосхил.

Вже наближався він до брами, як побачив натовп людей, які були перелякані. Вони втікали до міста. Малий Яків теж злякався і хотів десь заховатись, але, на щастя, йому назустріч вибіг Йосип. Яків дуже зрадів, побачивши приятеля, і зразу запитав, що сталося.

Йосип схопив його за руку й потягнув за собою. Вони опинились під покрівлею якоїсь хати. Тоді Йосип почав йому пояснювати:

– Хіба ж ти не чув, що сталося з нашим пророком, Месією з Назарету? Старшина не злюбила його і засудила на розп'яття на Голгофті. Я бачив, як його вели на страту. Він ніс важкий хрест, а слуги старшини його били. Це було дуже жорстоко! Я не міг дивитися і втік.

Почувши слово "Месія", малий Яків здригнувся. Він теж отримав від цього Месії велику ласку. Хлопець був зроду сліпий, і це дуже турбувало його матусю. Вона шукала різних способів, щоб помогти своїй дитині – та всі її спроби були даремні. Одного разу вона почула про Месію з Назарету, який зціляв людей від недуг. Тоді вона взяла сина з собою і привела до Ісуса. Там було дуже багато дітей з матерями. Та Яків тоді нічого не бачив, тільки почув, як хтось поклав на його голівку руку, опісля доторкнувся очей і сказав:

– Якове, подивись на мене!

Темрява в очах зникла, і Яків побачив лагідне божественне обличчя Месії і ті блакитні очі, що дивилися глибоко в його душу. О, він ніколи не забуде тієї чудесної хвилини! Тоді хлопець уперше побачив Ісуса, свою любу матусю, золоте сонце і блакитне небо.

Тож, почувши про жахливу подію, яка сталась з Месією, Яків схвилювався, і його очі залилися сльозами. Йосип взяв Якова за руку, повів в оливковий сад, що прилягав до міських мурів, і почав потішати.

– Не журися, друже! Вони не можуть убити Месію, бо він – Син Божий! Він сам про це навчав: казав, що Він посланий відкрити людям Божу правду і що всі люди мають стати дітьми Божими. Чи чув ти про це коли-небудь?

Яків, коли почув, що всі люди мають стати Божими дітьми, призадумався. Так, він пам'ятає, як одразу після зцілення його очей підійшов до Месії один законовчитель і запитав:

– Учителю, скажи мені, що маю робити, щоб увійти в Боже царство?

Ісус ласкаво усміхнувся, взяв Якова на руки, посадив собі на коліна і сказав до всіх людей:

– Амінь, говорю вам, що якщо не будете такі, як ці діти, не ввійдете в царство Боже!

Малий Яків тоді ще не розумів, що це означає. Але слова Месії запевнили його, що всі люди мають стати Божими дітьми. І ці слова запали Якову в душу. Що може бути краще, як стати Божою дитиною? Його серце сповнилось неземною радістю. Він сміливо й радісно дивився в очі своєму приятелеві.

Обидва приятелі ще довше були б розмовляли, але побачили римських вояків, які марширували з гори Голгофи. Хлопці попрощались і розійшлись.

Малий Яків вертався додому. Він повірив словам приятеля, що Месію, який звав себе Сином Божим, ніхто не може вбити. Він вірив і відчував цілим своїм єством, що скоро мусить статися щось таке, що здивує весь Єрусалим. Бог може зробити, що захоче. Той, хто повернув хлопчикові зір, не може бути приниженим – Він, Господь, мусить бути прославлений!

Не довго довелось малому Якову чекати на здійснення своїх сподівань. Третього дня, в саме свято Пасхи, рознеслася по Єрусалимі вістка, що Ісус, Учитель з Назарету, Син Божий воскрес. Ісусові найближчі учні, що ранком прийшли до його гробу, знайшли гріб порожнім. Деякі з них бачили Ісуса живим і навіть з ним розмовляли!..

Малий Яків дуже втішався цією радісною новиною. Він вірив у воскресіння Месії всією щирою дитячою душею. Ця Пасха була днем воскресіння Христа, найбільшого добродія, що обдарував його очі світлом. Побачивши матусю сумною, Яків підійшов до неї і сказав:

– Не сумуйте, матусю! Месія таки воскрес!

Матуся усміхнулась, поцілувала свого синочка і сказала:

– Я теж вірю, що він дійсно воскрес. Якщо він міг повернути тобі, сліпому, зір, то силою Божою він і воскрес. Ми ж залишимось його вірними і вдячними учнями!

– І дітьми Божими! – додав Яків.

Володимир МАЦЬКІВ
(З книги "Джерело Марії". Львів "Просвіта", 1993)

ДИВНИЙ ВІЗЕРУНОК

Жив собі маленький хлопчик Михайлик. Мав він дуже гарне захоплення – малював візерунки. Часто, затамувавши подих, милувався мамиными вишиванками, а потім старанно вимальовував кожен взір.

Якось задумав Михайлик створити особливий малюнок, ще небачений за красою. Малював з захопленням, продумував кожну лінію свого дива.

Зима тоді була дуже суворою та сніжною. Михайлик часто ходив з друзями на гірку кататись на санках. Вистачило хлопчині змерзнути, і недуга прикувала його до постелі. Час минав, Михайлик хворів. А незакінчений візерунок лежав забутий на підвіконні. Хлопець промовляв щодня улюблену молитву до Ангела-Хоронителя. Нестерпно було Ангелові-Хоронителю бачити свого Михайлика хворим, гаряче просив він у Бога ласки одужання.

І от одного ранку, розплющивши оченята, Михайлик побачив свій малюнок, такий прекрасний і довершений, що його серце від радості і захоплення пташкою забилося в грудях. Улюблене віконечко було змережане вимріяним візерунком. Що ж то за чарівник створив цю «кришталеву» казку на звичайному віконному шклі?

Незабаром Михайлик одужав. Щоранку віконце тішило його новим малюнком. Саме так Небо виявляло свою неповторну любов. А дитяче серденько сповнювалось радістю та натхненням. І тішився Ангелик, дивлячись як у гармонії ліній Михайликових візерунків відображається Божий задум.

Кожному в житті випадає нагода відчути, що Бог нас любить і допомагає у всіх добрих починаннях. Тож зуміймо зберегти цей прекрасний образ у душі своїй.

Романна АНТОНЮК,
м. Львів

***"Немає нічого нічого кращого на світі, як тая мати молодая з своїм дитяточком малим,"** – писав Тарас Шевченко. У всі часи материнство було найблагословеннішим. Його оспівували письменники, поети, воно відображалось у творах мистецтва. Благословенна мить – благословенне материнство у віках.*

ЗГАСЛО ЖИТТЯ МОЛОДОГО СВЯЩЕНИКА

о. Ігор Стець народився 29 листопада 1959 року у м. Львові. Батько — священик Теодор. Юнак навчався в Одеській духовній семінарії. Висвячений на священика у 1986 році у Львові, а незабаром після цього прийняв його у лоно УГКЦ (ще за підпілля) владика В. Стернюк. О. Ігор душпастирював у селах Коропуж, де діждався відродження УГКЦ. Вже як греко-католицький священик, відважно діяв у с. Верхнє Синьовидне Сколівського району. Його заслуга у тому, що майже вся Сколівщина повернулася у лоно нашої Церкви. Будучи деканом Сколівським, важко захворів на рак. За порозумінням владик УГКЦ відправили його на лікування до США. Лікувався і був жертвенним священиком у м. Джонсон-Сіті (штат Нью-Йорк, Стемфорд) з 1992 року аж до смерті. Після важкої недуги помер 22 січня 1999 року. Похоронні відправи відслужив Кир Василь Лостен, єпарх Стемфорда. Тлінні останки о. Ігоря перевезено до Львова, до храму св. Андрія в центрі міста. Там служить його батько о. Юрій (Теодор). Він і його дружина за дозволом Святійшого Отця отримали монаший постриг у Василіянському Чині кілька років тому. о. Ігоря поховано на Янівському цвинтарі у празник Стрітення Господнього цього року. **Вічная йому пам'ять!**

* * *

МОЛІМСЯ ЗА НАШИХ ПОКІЙНИХ

Свою вдячність покійним висловлюємо не словами, не дорогими пам'ятниками, вінками чи квітами на могилах, а молитвами за упокій їхніх душ. Крім особистої молитви в нашій Церкві прийнята спільна молитва за покійних.

1. **Панахида** (походить з грецького "панніхіс" і означає "цілу ніч"). Колись монахи за свого покійного співбрата молилися цілу ніч. З цього залишилося лише закінчення, яке слухають як додаток до парастасу, похорону і заупокійної Служби Божої.

2. **Парастас** (означає з грецької "стояти перед"). Це довша молитва, яку відмовляється перед тетраподом. Це частина похоронної відправи, яку також часто додається до заупокійної Служби Божої. У великодньому часі парастас дуже подібний до канону воскресної Утрені.

3. **Сорокоусти**. Це великопосне моління за померлих, яке первісно відмовлялося, мабуть, устами 40 монахів. Нині воно зводиться до заупокійної служби Божої з парастасом, що правиться кожної суботи під час Великого Посту (крім акафістової і Лазаревої).

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький часопис

Заснований у 1897 році
Засновники - Отці Василіяни

Реєстраційне свідоцтво ЛВ-№122

Головний редактор

о. Йосафат Воротняк, ЧСВВ

Редакційна колегія:

о. Дам'ян Богун, ЧСВВ,
о. Василь Зінько, ЧСВВ
о. Василь Мендрунь, ЧСВВ
о. Мелетій Батіг, ЧСВВ

Літературний редактор
Ольга Крак
Літературне редагування та коректура Ігоря Скленара
Комп'ютерна верстка
Андрія Ващишина

Адреса редакції:
м. Львів, 290019,
вул. Б. Хмельницького, 36,
Святоонуфріївський монастир ОО. Василіян
тел. 72-95-69

Підписано до друку 26.02.99 р. Формат 70x100 1/16. Друк офсетний. Папір друк. № 1. Умов. друк. арк. 5,2. Умов. фарбо-відб. 5,7. Обл.-вид. арк. 5,0.
Зам. 9

Ціна договірна

Віддруковано з готових діапозитивів у Жовківській друкарні видавництва Отців Василіян «Місіонер».
292310, Львівська обл., м. Жовква, вул. Василіянська, 8

© Журнал "Місіонар", 1999.

ЗМІСТ

Слово редактора 65
Намір Апостольства молитви на березень 66
Намір Апостольства молитви на квітень 68
Нам пишуть 68
"Слово життя" 69
"Отче наш" – молитва, якої нас навчив Господь 71
Анна Попадинець
Апостольство молитви зростає 72
Піст, як духовна віднова 73
о. Василь Зінько, ЧСВВ
Наука Церкви про піст 74
Ігор Скленар
Духовний досвід з Італії 75
Новий греко-католицький єпископ 76
Світовий Конґрес українців 76
Богдан Жеплинський
Співпраця духовенства з кобзарями 77
Євген Саноцький
Товариство медиків-християн 79
о. Мелетій Батіг, ЧСВВ
Великодня сповідь 81
о. Петро Герилюк-Купчинський
Навернення 83
о. Роман Каспришин
Св. сповідь у лікарнях 84
Тарас Дишкант
Святий Климент Римський з першого століття 85
До відома священиків 87
Монахи-трапісти в Україні 88
Про священичу родину Лисків 89
о. Василь Зінько, ЧСВВ
Сучасне безбожництво руйнує нашу духовність 90
Наталя Томків
Любов вся – Божа! 91
Володимир Мацьків
Божі діти 92
Романна Антонюк
Дивний візерунок 94
Згасло життя молодого священика 95

На обкладинці: св. Венедикт
Робота і художнє оформлення Володимира Свідерського.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.
● Редакція зберігає за собою право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

ЧАЙНВОРД

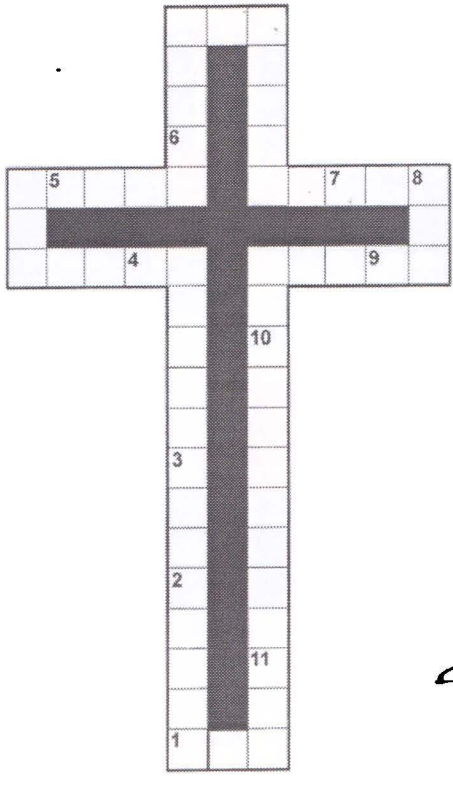

1. Перекладач книги Томи Кемпійського «Наслідування Христа».
2. Один з 12 малих пророків, який описує знищення Ніневії.
3. Одне з головних добрих діл.
4. Повість О. Кобилянської «...черні».
5. Одна з богословських чеснот.
6. Назва однієї з книг П'ятикнижжя.
7. Ім'я чоловіка, дочку якого воскресив Ісус Христос.
8. Вид пісної їжі.
9. Гора, на якій зупинився човен Ноя.
10. Найбільший "злодій часу" і новітній ідол.
11. Один із семи дарів Святого Духа

Склала Леся Штикало, м. Львів

Відповіді на чайнворд «Літера Л», опублікований у N 2 за 1999 рік:

1. Антіохія. 2. Яків. 3. «Василіяда». 4. Амос. 5. Симеон. 6. Нонна. 7. Ангел. 8. Лютий. 9. Йордан.

На цей чайнворд правильні відповіді першим надіслав Антоневич Мар'ян із села Волиця Жидачівського району на Львівщині.

СИМВОЛІКА ЮВІЛЕЙНОЇ ЕМБЛЕМИ

На синьому колі емблеми, яке символізує всесвіт, зображено п'ять різнобарвних голубів. Вони представляють п'ять континентів.

Різнокольоровий хрест емблеми символізує Пресвяту Трійцю. Тому складається з трьох ліній. Хрест виходить за межі синього кола, тобто всесвіту. Це засвідчує, що триєдиний Бог є не лише у видимому світі, а й поза ним.

В центрі кола випромінюється світло. Це Христос, який прийшов у світ, щоб просвітити кожну людину.

У чотирьох полях синього кола, тобто всесвіту, написані такі слова: Христос – вчора, сьогодні, навіки. Слова взяті з листа св. апостола Павла до євреїв (13, 8).

Поза синім колом написано: ювілей року Божого 2000. Ювілейну емблему намалювала 22-річна студентка Емануела Роккі з Італії.